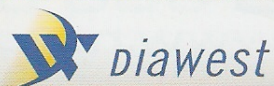
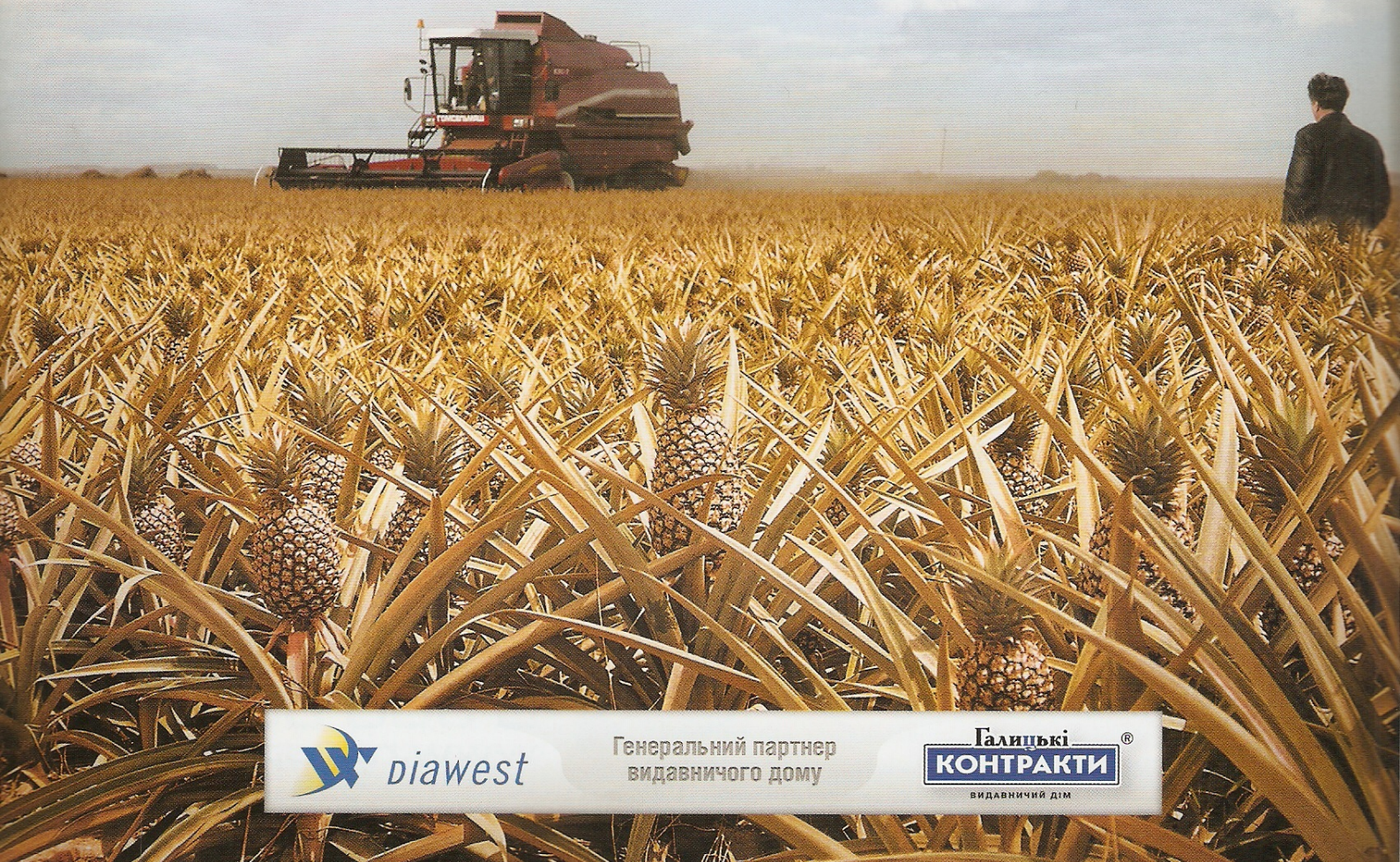

СЕЛО НЕАСФАЛЬТОВАНЕ 10

**Як монетизувати перспективи
українського агропрому**

*
Без втручання
вищих сил

Генеральний партнер
видавничого дому

Володимир ТИРАВСЬКИЙ

* В Іспанії страхують 100% земельних площ сільськогосподарського призначення, у США / та Канаді — 85%, Австрії — 78%, Швеції — 60%, Угорщині — 52%, Люксембургу — 45%, Німеччині — 43%.

Чому страховики в Україні такі далекі від аграріїв

Імунітет від форс-мажору

Сигнал надії

У 2005–2008 роках працювала програма державної підтримки агрострахування, але 2009-го через економічну кризу її було припинено. 9 лютого 2012 року Верховна Рада прийняла Закон «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» (набуває чинності з 1 липня), який відновив практику державного субсидування. Але якщо раніше сільгоспвиробник оплачував усі 100% страхової премії, а згодом 50% від цієї суми потрібно було повернути у формі субсидії, то тепер кожен з учасників сплачуватиме лише свою частину суми. Регламентовано також вимоги до врегулювання страхового випадку — страхувальник протягом трьох днів зобов'язаний заявити про

за будь-яких умов у держави має залишатись функція адміністрування програми субсидованого агрострахування та жорсткого контролю за діяльністю страховиків. Це унеможливить низьку якість страхових послуг, завищення вартості страхування та сплату незначних сум відшкодування збитків. Також слід бути дуже обережними під час допуску до програм субсидованого агрострахування невеликих та недосвідчених страхових компаній», — застерігає Роман Шинкаренко, експерт з агрострахування проекту МФК «Розвиток агрострахування в Україні».

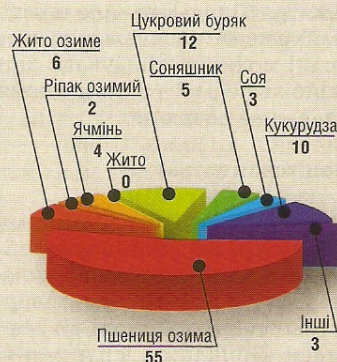
Закон, за словами голови правління АТ «Українська аграрно-страхова компанія» Василя Назаренка, може стати свого роду фільтром страхових компаній, адже для здійснення

«Цього разу Помідор плакав не тільки від цибулячого духу. Він плакав від люті, бо відчув який став безсилий».

Джанні Родарі, «Пригоди Цибуліно»

СТРАХОВІ УГОДИ

за культурами, % від загальної кількості

За даними проекту МФК «Розвиток агрострахування в Україні»

В Україні страхується лише 3-7% площ сільськогосподарського призначення

нього до страхової компанії, надати копію заяви про страхову подію в територіальний підрозділ аграрної політики. Впродовж 15 днів страховик має оглянути місце події, скласти страховий акт та здійснити страхову виплату.

На думку експертів проекту МФК «Розвиток агрострахування в Україні», новий закон є компромісом протилежних поглядів на оптимальну модель агрострахування та віддає перевагу державно-приватному партнерству.

«Вважаю, що в Україні доцільно будувати систему аграрного страхування на основі так званої американської моделі — державно-приватне партнерство, яке дозволяє мінімізувати бюджетні витрати на адміністрування програм страхування, створення розгалуженої мережі відділень, утримання великого штату кваліфікованих андеррайтерів, сюрвеєрів та аварійних комісарів. Безперечно,

агрострахування доведеться отримати спеціальну ліцензію: досі ця послуга надавалась в межах ліцензії на страхування майнових ризиків.

Ухвалений документ не ідеальний і на погляд Олександра Завади, президента Української федерації страхування, адже до нового тексту перейшли негативи зі старих законів: ризики своєчасного отримання/неотримання компенсації знову перекладено на плечі агровиробників. Вони мають сплатити за договором повну суму, а надалі звернутись по відшкодування до держструктур і, відповідно, пройти процедуру з усіма її бюрократичними елементами. «І ще не залагоджено колізію стосовно покриття збитку та немає можливості перестраховувати ризики за межами України», — додає пан Завада.

Серйозні зауваження та претензії до закону висловлює Ібрагім Габібунін, директор брокерської компанії «Дедал»:

«Агрорідприємці знову обивають пороги чиновників АПК для отримання 50%-ї компенсації витрат на страхування. Учасники ринку пропонували запозичити досвід цивілізованих країн, де фермер оплачує 50% страхового внеску, а решту 50% — держава. Страховику дозволили самостійно визначати розмір збитку, у той час, як у світі існують незалежні фахівці — аджастери та сюрвеєри, які проводять передстрахові та контрольні огляди в період вегетації рослин та оцінюють розмір збитків у випадку страхової події».

Як не потрапити в халепу

Керівник фермерського господарства «Нектар» Галина Скарга попереджає, що в Україні зустрічається багато страхових компаній, які спочатку обіцяють золоті гори, а от коли настає страховий випадок, вишукують будь-які лазівки, аби не виплачувати фермерам страховку. Саме тому Максим Шилов, генеральний директор компанії «АРТ-Страхування», рекомендує при виборі страхової компанії неодмінно звертати увагу на такі індикатори її діяльності: частка власних фінансових ресурсів для виплати

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ

втрати врожаю сільськогосподарських культур, %

За даними проекту МФК «Розвиток агрострахування в Україні»

ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

протягом 2005–2011 років

Показник	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.
Кількість угод	910	1330	4397	1637	1980	1217	2710
Площа, га	390 000	670 000	2 360 000	1 171 000	510 000	553 000	786 340
Сума премії, млн грн	12,8	28,5	116,7	155,4	42,0	72,1	136,3
Субсидія, млн грн	5,8	12,5	47,8	72,8	—	—	—
Середня ставка премії, %	3,79	н/д	4,54	4,93	3,24	3,84	3,74
Рівень виплат, %	н/д	н/д	н/д	н/д	36,48	50,94	67

За даними проекту МФК «Розвиток агрострахування в Україні»

Чунаки епільно відшкодували збитки потерпілому від нападу розбійників чи якоїсь природної аномалії

2002/2003 року, коли загинуло 70% посівів озимих в Україні: страхової компанії довелось би виплатити своїм клієнтам небачені 140 млн грн. У таких ситуаціях у нагоді стає перестраховання — передача страховиком частини ризику сільгоспвиробника. «В Україні поширена передача ризиків на внутрішній ринок і рішення тут ухвалюються на рівні особистої довіри та професіоналізму конкретної страхової компанії. Зараз українські страхові компанії захищають на власному утриманні 30–40% аграрних ризиків, решту передають перестраховикам, яких представляють здебільшого іноземні оператори. У свою чергу, перестраховик прагне укласти договір зі страховиком, який спроможний за-

безпечити обсяги страхування щонайменше EUR10 млн», — інформує Ірина Гринюк, заступник керівника проекту МФК «Розвиток агрострахування в Україні».

Однією з найскладніших і найвідповідальніших операцій у процесі співпраці аграріїв зі страховою компанією є визначення розміру збитку та виплати страхового відшкодування у разі страхового випадку, який варто попередньо зафіксувати з допомогою компетентних органів (Гідрометцентр, пожежна служба тощо). Розмір збитку в разі загибелі чи пошкодження певної сільгоспкультури стає відомим лише після збирання врожаю: він розраховується множенням на всю площу посіву різниці між вартістю при-

йнятого на страхування врожаю з 1 га та вартістю фактично отриманої продукції в поточному році з 1 га.

Безумовно, не обходиться без конфліктів між страховиком і страхувальником, які Олександр Прищеп, аджастер брокерської компанії «Дедал», рекомендує залагоджувати за посередництвом страхових брокерів. «Це чимось нагадує суд, куди навряд чи звертатимешся без адвоката. У розвинувтих країнах більшість страхувальників-аграріїв працюють через брокерів, які захищають їхні інтереси, проводять аудит договорів і беруть на себе всі види відповідальності. Наприклад, у США на одну страхову компанію припадає 230 брокерських компаній, у Канаді — 80, а в Україні — 473 страхові компанії та лише 55 брокерських. Та й на законодавчому рівні наша робота належно не врегульована, і ми змушені покладатись винятково на особисті взаємовідносини стосунки зі страховиками», — бідкається пан Прищеп. ■

Найдорожчим торік було страхування помідорів — 1051 грн/га

ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

у сфері агрострахування за підсумками 2011 року

Назва СК	Кількість договорів	Страхова сума, грн	Сума премій, грн	Загальна площа, га	Середня ставка премії, %
Провідна	939	947 880 099	35 613 912	193 846	3,76
УАСК	621	1 037 655 782	58 730 314	143 648	5,66
Брокбізнес	353	489 176 967	15 915 962	85 212	3,25
PZU-Україна	125	96 345 731	2 040 980	44 310	2,12
АСКА	53	53 659 849	1 902 554	12 069	3,55
ІНГО-Україна	110	452 672 137	4 504 521	79 469	1
ТАС	94	120 931 934	2 511 407	34 932	2,08
Оранта	226	97 359 310	4 332 668	63 315	4,45
УПСК	24	72 597 864	681 546	13 699	0,94
УНІКА	59	222 438 594	8 137 760	77 639	3,66
АСКО ДС	21	14 873 275	355 231	6 777	2,39
Оранта-Січ	7	9 233 694	272 645	3 474	2,95
Універсальна	5	1 917 520	121 520	1 596	6,34
УЕСК	10	7 090 753	278 932	1 320	3,93
HDI-страхування	63	16 194 550	827 330	25 031	5,11
РАЗОМ	2710	3 640 028 059	136 227 282	786 338	3,74

За даними проекту МФК «Розвиток агрострахування в Україні»

Н.В. у США аграрії отримують від держави близько 60% компенсації загальної суми страхових внесків. Приватні страхові компанії пропонують близько 340 програм страхування сільгоспризиків, близько 340 програм страхування сільгоспризиків, за якими уряд надає адміністративні й операційні субсидії та перестраховальне сприяння. Страховики виконують тактичну роботу: продають страхові поліси, збирають страхові премії, визначають розмір збитків і виплачують грошові відшкодування у разі страхового випадку. А от уряд займається стратегічними питаннями: затверджує перелік страхових компаній, розробляє страхові продукти, хових компаній, встановлює ставки страхових премій, встановлює правила андеррайтингу та процедуру врегулювання збитків, здійснює нагляд за дотриманням законодавства та правил гри на ринку, бере участь у проведенні просвітницьких заходів.